

Sastapšanās

Viencēliens

Darbojas

*Ērglis. Miks. Niks. Viks. Muzikants.
Vaļa. Vīna. Koka. Kaisla.
Saimniece. Nēģerēns.*

Notiek pēc Lielā kara.

*

Dzeltenos un zaļos toņos ieturēta telpa. Dibenā pa labi durvis ar portjerām. Pie tām galdiņš ar krēslu. Pa kreisi klavieres. Abās pusēs zemi turku divani un galdiņi.

Vakars. Deg liela griestu lampa ar krāsainu abažuru. Dzirdama šibera muzika. Priekšharam paceļoties, redzami dejojoši pāri. Pie klavierēm muzikants. Pie galdiņa snaudoša Saimniece.

*

Muzikants (spēlē un dzied).

*Ne mums ko zaudēt,
ne mums ko gūt!
Mēs gribam baudīt
un brīvi būt!*

Dejotāji.

*No darba brīvi,
kas kaulus lauž,
no mantas brīvi,
ko zog un skauž.*

No goda brīvi,
ko pārdot var,
no mīlas brīvi
un sāpēm ar!

Ai dzīve, dzīve,
tu konjaks sīvs,
bet slāpst pēc tevis
ikviens, kas dzīvs.

Mēs gribam baudīt
un jautri būt!
Ne mums ko zaudēt,
ne mums ko gūt.

Miks (ar Vīnu uz dīvāna). Ai dzīve, dzīve, tu konjaks sīvs!
Sīva viņa patiesi, sasodītā! Bet slāpst pēc tevis ikviens, kas
dzīvs! Gadiem esmu slāpis tranšeju grāvjos. Tagad gribu
atdzerties. Sieviete, dzirdi, es gribu atdzerties! Manas
iekšas deg!

Vīna. Es redzu, mans kareivi. Elles uguns tevi ir dedzinājusi.
Bet es varu dzēst tavas liesmas. Mani sauc Vīna. Dzēriens,
ko sniedz manas rokas, padara ubagu par miljonaru un
vergu var valdinieku.

Miks. Es biju vergs, ubags un suns. Ja tev ir brīnuma līdzek-
lis padarīt mani par valdinieku, es apsolu tev pusi no
troņa.

Vīna (sit plaukstas). Halo, nēģerēn! Šurpu!

Nēģerēns uznāk dejas ritmā ar paplāti, pudelēm un glāzēm.

Vīna. Ko tu vēlies? Kristus asaras vai Jaunu mūķeņu pienu?

Miks. Kāda izvēle! Jaunu mūķeņu pienu vai Kristus asaras!
Ne velti mūsu mātēm acis sausas izraudātas un sievāni
krūtis bēdās izsikušas. Dod šurp abus! Es esmu atgrie-
zies un gribu taisnīgu atmaksu par izciesto.

Nēģerēns noliek dzērienus, klanās, projām.

*

Niks (nosēzdamies ar Koku uz dīvāna). No visa brīvs! No
kaujām, komandieriem, tārpainiem sauseņiem un utīm! Lie-
liski!

Koka. Brīvs no visa, izņemot mani. Neviens netiek no manis brīvs. Es pati netieku brīva no sevis.

Niks. Ko tu vari dot?

Koka. Aizmirstību un iznīcību, tātad atsvabināšanu.

Niks. Caur ko?

Koka. Caur baudu. Es esmu Koka. Mans pulveris pārspēj alkoholu, hašišu, opiju un morfiju. Ja tu esi iekārojis mani un brīvību, kas ir viens un tas pats, tad šņauksim.

Niks. Nost ar šīm miesas skrandām, kuras man sen jau apņikušas! Šņauksim!

Koka. Halo, nēģerēn! Šurpu!

Nēģerēns kā iepriekš. Uz paplātes balta kastīte.

Koka. Reiboni un atpestīšanu!

Nēģerēns attaisa kastīti, ieber baltu pulveri Kokas un Nika rokas bedrītē pie ikšņa saknes. Abi šņauc. Nēģerēns, dejas takti smiedamies, projām.

*

Viks (ved Kaislu uz dīvanu). Mirkstot ierākumu dubļos, degot pusdienas saulē zem ienaidnieka uguns, asiņojot vientuļā laukā vai trūdot tifa barakā, es arvienu jūtu, ka esmu maza daļiņa no milzīgās cilvēces vāts, bet savas miesas es nejūtu. Šovakar viņas ir atmodušās un alkst.

Kaisla. Es, Kaisla, miesas priesteriene, atmodināju šīs alkas. Man zināmas visas slepenās mākslas, kas palielina viņas simtkārtīgi.

Viks. Pirms kara man kāda meitene runāja par milu. Vai tā arī pieder pie tavām mākslām?

Kaisla. Mila ir māņi un dod tikai ciešanas. Kaislības ir reālas un dod baudu. Es esmu gatava tev pakalpot. Ņem mani par savu ciešanu atalgojumu.

Viks. Tev taisnība. Cita atalgojuma es nesagaidīšu. Iesim.

Kaisla (sit plaukstas). Halo, nēģerēn! Šurpu!

Nēģerēns uznāk.

Kaisla. Kabinetu!

Nēģerēns dejodams atkāpjas un māj sekot aiz portjerām.

Saimniece (pamostas). Te ir marka. Maksājat naudu. Mūsu gadu simtenis nekā nedod par velti. Viss ir privatīpašums. Viss ir pērkams un pārdodams. Visa vērtība ir vara marka.

Vīks un Kaisla saņem marku un nozūd aiz portjerām. Muzikants pēkšņi beidz spēlēt.

*

Ērglis (dejodams ar Vaļu). Turpinī! Man vēl nepietiek!

Muzikants. Es esmu noguris.

Ērglis. Nedrīkst nogurt! Kas nogurst, tas krīt!

Muzikants. Es jau esmu kritis. Ienaidnieks iet man pāri. Esmu zemāks par zāli un ieploku smiltīs. Man necelties vairs nekad.

Ērglis. Neņaudi! Es neciešu glēvuļus! Aļa, Daļa, Gaļa, vai kā jūs tur sauc! Jūs arī esat nogurusi?

Vaļa. Mani sauc Vaļa, un es zinu tikpat labi kā jūs: kas nogurst, tas krīt!

Ērglis. Vai jūs vēl neesat kritusi?

Vaļa. Jūs gribat man iedzelt. Tas jums neizdosies. Esmu kritusi ne dziļāk par jums.

Ērglis. Tas man patīk. Mēs esam viens otra vērts. Sēžaties man blakus un sakāt, ko jūs man varat piedāvāt!

Vaļa. Dzērienus, kas dzēs vislielākās slāpes.

Ērglis. Lai pēc tam vēl nekrietnāki slāptu. Esmu to jau izmēģinājis. Man gribas vairāk.

Vaļa. Koku, kas dod aizmirstību.

Ērglis. Es nevēlos aizmirst, kas man darīts. Soli vairāk.

Vaļa. Miesas alkas, kuras radījusi pati dzīvība.

Ērglis. Es pazīstu un pieņemu arī tās, bet man tomēr nepietiek.

Vaļa. Ko jūs vēl gribat? Nāvi?

Ērglis. Jums drosme piesolīt arī nāvi?

Vaļa. Jums drosme viņu saņemt?

Ērglis. Es viņu pārāk labi pazīstu, lai no tās baidītos. Bet arī ar nāvi man nepietiek. Es gribu vairāk. Man ir tiesības uz to. Mums visi ir tiesības. Mēs izkarojām karus, taisījām revolūcijas, gāzām troņus un pārvērtējām visas vērtības. Tagad mēs kliežam pēc vairāk.

Vaļa. Jūs nākat kliegt pie mums? Vai jūs neesat dzērumā pārskatījušies?

Ērglis. Nē, es neesmu pārskatījies. Ja nebūtu jūs, es kliegtu važona zirgam vai laternas stabam uz ielas. Man vajaga izkliegt to, kas mani spiež.

Vaļa. Arī man vajaga. Un es gandrīz gribētu sevi izkliegt jums. Bet ne. Jūs esat tāds pats kā visi citi. Mēs velti kļūstam sentimentāli. Halo, nēģerēn!

Nēģerēns uznāk.

Vaļa. Konjaku! Koku! Kabinetu! Marš!

Ērglis. Nāvi! Divas porcijas nāves! Vai varbūt jums ir vēl kas stiprāks par nāvi?

Nēģerēns liksmi un piekritoši māj, aicinādams aiz portjerām.

Saimniece. Nemat marku, kungs! Varā marku par privatīpašumu. Viss ir pērkams un pārdodams.

Viņi nozūd aiz portjerām.

*

Miks. Tagad es valdu! Karalis ir gāzts! Es nošāvu viņu par to, ka mans tēvs ir ubags. Ubags caur karaļa varu. Viņš stāv pie kapsētas vārtiem un lūdz dāvanas. Bet man ir mūžīgas slāpes, jo manās iekšās deg karaļa nāvīgo gāzu atliekas. Pat Kristus asaras nespēj šīs slāpes dzēst. Tagad es valdu, bet rītu stāvēšu kopā ar tēvu pie kapsētas vārtiem. Muzikant, spēlē tušu cilvēkam-valdiniekam!

Muzikants (spēlē un dzied). Lai dzīvo sveiks! Lai dzīvo sveiks! Lai dzīvo cilvēks-dzīvnieks sveiks!

Miks. Kāpēc dzīvnieks?

Muzikants. Dzīvnieks vai valdnieks — viss viens.

Miks. Patiesi? Un tu domā, ka starp mani un karali nav nekādas starpības?

Muzikants. Nekādas, izņemot to nelielo starpību, ka viņš jau ir miris, bet tu vēl esi dzīvs.

Miks. Brīnišķīgi! Tas paceļ manu pašapziņu. Es vēl varu būt kārtīgs ģimenes tēvs un cilvēces turpinātājs. Vīna, es tevi gribu precēt.

Vīna. Tu joko. Es esmu no tām, kuras neprec.

Miks. Aizspriedumi! Es esmu pārliccināts, ka tava cilts nav mazāk slavena par manu.

Vīna. Mans tēvs bija krodzinieks.

Miks. Mans tēvs bija dzērājs. Viņi abi vienlīdz veicināja civilizāciju, kuru es septiņus gadus esmu centies iznīcināt. Bet mūsu dēls studēs teoloģiju: sabiedrībā jābūt moraliskam līdzsvaram.

Vīna. Tēvs gribēja, lai es studēju medicīnu, bet es aizbēgu ar kādu virsnieku. Kad viņš mani pameta, es kļuvi par Kristus asaru un Jaunu mūķeņu piena pārdevēju.

Miks. Tas bija labi darīts, jo saskan ar mūsu laikmetu un dzīves kārtību. Lielisks laikmets! «Pērk un pārdod» laikmets!

*

Niks. Es esmu atjaunojies! Es esmu atbrīvojies no sevis! Es negribu atgriezties!

Koka. Tagad tu pieder man. Es mīlu vergus, kuri ir gatavi nokaut. Bet nekad es viņus neatdodu pašiem sev. Iesim dejot. Muzikant, koku!

Vīna. Tā ir velna deļa. Es viņas nemīlu. Iesim reģistrēties, mans valdiniek.

Aizvelk Miku aiz portjerām.

Koka. Viss pieder acumirklim. Rītdiena ir māņi, rītdiena ir iznīcība, rītdienas nav. Hop!

Sāk dejot savādu baltā neprāta deļu. Niks ātri pagurst un nokrīt uz divana. Koka turpina dejot viena.

Niks. Rītdiena ir māņi. Rītdiena ir velta. Cīņas ir veltas. Dzīve ir velta. Es esmu brīvs... Es esmu vergs... Baltas liesmas ap mani... Baltas liesmas mani... Es sadegu... Es mirstu...

Koka. Ha, ha, ha! No manis neviens netiek brīvs! Mani upuri mani pielūdz un nolād. Es pati esmu upuris! Es nolādu! Lāsts šai dzīvei! Kas satrieks to? Kas uzcelt jaunu? Kas atsvabinās mani no manis pašas?

Saimniece. Koka! Šis ir tavs laiks! Iztukšo viesu kabatas. Varbūt tur ir karalim nolaupītie briljanti.

Koka. Man rieb!

Saimniece. Dari, ko tev pavēl!

Koka. Es neesmu jūsu vergs.

Saimniece. Ikviens šinī laikmetā ir vergs.

Koka. Es ne. Man pietiek. Es nīstu pārāk stipri, lai turpinātu šo dzīvi.

Saimniece. Tad ej uz ielas. Tu man vairs neesi vajadzīga.

Koka. Esat nolādēta!

Projām.

*

Muzikants. Ja viņam kabatā karalim nolaupītie briljanti, tad arī es varētu...

Pieceļas, pasper soli uz guļošā Nika pusi.

Nē, es to tomēr nedarišu. Es esmu tikai muzikants.

Dzied.

Du holde Kunst,
in wieviel grauen Stunden...

Ak, cik dziļi es esmu grimis! Nolādēta dzīve! Kas palīdzēs man viņu nokratīt? Kas palīdzēs atgriezt bijušo?

Saimniece. Nelga!

*

Ērglis (ienāk ar Vaļu zem rokas). Nekas nelīdz. Manas alkas un nemiers prasa vairāk. Man šie top par šauru.

Vaļa. Tas tāpēc, ka tevi sauc par Ērgli.

Ērglis. Tas nav mans īstais vārds. Biedri mani tā iesaukuši.

Vaļa. Šis vārds izteic tavu dabu.

Ērglis. Mēs labi saderam kopā. Ērglis un Vaļa. Vai tas tavs īstais vārds?

Vaļa. Nē!

Ērglis. Vai tu jau ilgi esi šeit?

Vaļa. Kādēļ tu jautā? Vai tas nav viena alga?

Ērglis. Vai mēs abi neesam cilvēki?

Vaļa. Vai mēs neesam cilvēki? Tu esi pirmais, kas sešu mēnešu laikā, kamēr esmu še, runā ar mani kā ar cilvēku.

Ērglis. Nav nekādas starpības starp tevi un kaut kuru smalku un bagātu dāmu, kas labprātīgi maina miļākos. Tu esi tikai nelaimīgāka un tādēļ vērtīgāka. Pie tam tu man liecies tik tuva, it kā mēs sen jau būtu pazīstami.

Vaļa. Arī tu man liecies pazīstams. Teic, — vai tu ilgi biji karā?

Ērglis. No paša kara sākuma. Septiņus gadus.

Vaļa. Tu laikam gan daudz pārcietis?

Ērglis. Nejaūtā! Pēc šīs elles neviens mācītājs manis vairs neiebaidīs ar mūžīgām mokām.

Vaļa. Un daudz pieredzēji?

Ērglis. Es izgāju ziemeļus un dienvidus, rītus un vakarus.

Vaļa. Vai tu neesi kaut ko dzirdējis par devīto strēlnieku pulku? Varbūt tu zini, kur viņš atrodas?

Ērglis. Kā ne! Esmu daudz par viņu dzirdējis un ļoti labi zinu, kur viņš atrodas.

Vaļa. Vai tu runā taisnību? Vai tu patiesi runā taisnību?

Ērglis. Kādēļ lai es melotu? Es pats biju šinī pulkā.

Vaļa. Tu biji šinī pulkā! Tad tu droši vien pazīsti Augustu Lauku?

Ērglis (pārsteigts). Tu viņu pazīsti?

Vaļa (neuzticīgi). Viņu pazīst mana draudzene.

Ērglis. Vai viņa ir še?

Vaļa. Nē. Kādā citā līdzīgā vietā.

Ērglis. Kas tā tāda ir?

Vaļa. Sieviete. Tāda pati sieviete kā es.

Ērglis. Ko šī sieviete no viņa vēlas?

Vaļa. Es nezinu. Laikam viņi ir tuvi radnieki.

Ērglis. Vai var ar viņu tikties?

Vaļa. Ko tu viņai teiksi?

Ērglis. Es teikšu, ka esmu redzējis Augustu Lauku.

Vaļa (uztraukta). Vai viņš dzīvs?

Ērglis. Tikpat dzīvs kā es un tu!

Vaļa. Vai tu viņu pazīsti?

Erglis. Tikpat labi kā sevi pašu. Mēs esam labi draugi, kaut gan bieži naidojamies.

Vaļa. Saki viņam... nē, nesaki nekā!

Ērglis. Kāda tu savāda? Vai tu arī viņu pazīsti?

Vaļa. Nē, es viņa nepazīstu!

Erglis. Ko tad tu gribi no viņa?

Vaļa. Klausies! Apsoli man, ka neteiksi viņam, ka esi mani redzējis, un neteiksi arī, no kā esi dabūjis zināt to, ko tev stāstīšu!

Erglis. Es tev to apsolu.

Vaļa. Labi! Tad saki tam, ka viņa māte kritusi no nejaušas lodes, sarkaniem, baltiem un zaļiem apšaudoties, ka viņa tēvs miris badā uz ielas, ka brālis apcietināts, izsūtīts no valsts un uz robežas nošauts...

Erglis (ar mokām valdīdamies). Vai tas var būt? Vai tu runā taisnību?

Vaļa. Tas tā ir! Un saki vēl viņam, ka viņa māsa... viņa mazā māsiņa kļuvusi par... par...

Erglis. Sieviete, tu esi briesmīga! Kas esi, ka visu to zini?

Vaļa. Es esmu viņa māsa.

Ērglis. Valija!

Vaļa. August! Tu esi Augusts! Vai, vai, kas nu būs?

Ērglis (skatās viņā, pievelk sev klāt). Lija! Mana mazā Lija! Tā es tevi atrodu, tā es tevi atrodu! (*Spiež viņu savos apkampienos, tad uzlec un atgrūž to.*) Nolādēts! Tas ir vairāk kā nāve! Nu es dabūju, ko gribēju! Tātad viņi ir nogalinājuši manu māti, tēvu un brāli! Viņi ir grūduši negodā manu māsu! Teic, kā tas gadījās! Es gribu visu zināt!

Vaļa. Man vajadzēja palīdzēt tēvam un brālim, kamēr viņš vēl bija cietumā. Es biju par kalponi pie Cilvēkmīlestības ligas priekšnieka. Viņš mani paveda, solīdamies par atalgojumu izgādāt tēvam darbu un atsvebināt brāli no cietuma. Bet, kad es biju atdevusies un brālis nošauts, viņš mani izmeta uz ielas. Es biju bez darba un maizes. Tēvs nomira manu acu priekšā. Tad mani sastapa Saimniece. Viņa arvienu mēdz sastapt tos, kurus vajā izmisums. Es kļuvu par viņas privatīpašumu. Manas miesas vērtība ir vara marka. Tu arī esi bijis starp pircējiem. Tu — mans brālis!

Erglis. Tas ir neiespējami. Un tomēr tas ir taisnība! Es esmu nelietis. Es esmu beidzamais negēlis! Bet es gribu būt cilvēks! Es saceļos pret to! Es . . .

Triec dūri uz galda. Tas apgāžas. Trauki nošķind uz grīdas. Muzikants un Saimniece uzlec kājās.

*

Kaisla (vaļējiem matiem ieskrien). Glābjat! Viņš grib mani nogalināt!

Viks (viņai pakaļ ar revolveri rokā). Viņa ir nogalinājusi simtiem vīriešu. Viņa ir saģiftējusi arī mani. Viņai jāmirst!

Erglis (izrauj viņam revolveri). Nevienam nav vairāk darīts kā man! Es atjaunoju izbeigto cīņu! Mana pirmā lode tev, vara markas īpašniece!

Izšauj uz Saimnieci. Tā krīt. Izbaļu ritmā ieskrien nēģerēns. Griļodamies nāk Miks un Vīna.

Miks. Mēs esam registrējušies un aizejam no šejienes. Godīgāki ir stāvēt kopā ar manu tēvu pie kapsētas vārtiem.

Vīna. Es gribu dzīvot! Es vēl gribu dzīvot!

Vaļa (metas pie Ērgļa). Brāli, es negribu kļūt ārprātīga!

Erglis. Es izaicinu dzīvi!

Koka (ārprātīgām acīm starp portjerām). Ha, ha, ha!

Priekškars